

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11953.

Izhaia vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, ponedeljek 23. decembra 1940

Cena posamezni številki din 150

**Srečne in vesele božične
praznike želi vsem naročni-
kom in bralcem**

»Trgovski list«.

Kie je konec?

Da rastejo v sedanjih izrednih časih državni izdatki, se ne more preprečiti. Pač pa ni treba, da bi rasli prav vsi državni izdatki, temveč bi se mnogi mogli tudi znatno znižati. Ni mogoče zniževati izdatkov, ki povečujejo obrambno sposobnost države ali ki so posledica izrednih razmer po svetu. Ni pa treba povzročati novih nepotrebnih izdatkov s postavljanjem novih ustanov, ki niso nujno potrebne. Nepotrebne pa so zlasti ustanove, ki le slabo prevzemajo delo, katerega so dosedaj mnogo bolje in brez vseh stroškov za državo opravljali zasebniki. Če je že treba nekatere državne izdatke zvišati, potem se mora za vse druge izdatke uvesti čim večje varčevanje, da se na ta način vsaj do neke mere najde kritje za nove izdatke.

Hkrati pa je treba pomagati si tudi s posojili, in sicer s pravimi posojili, ne pa le z boni. V izrednih časih si mora vsaka država pomagati s posojili in tako tudi naša. Bilo je sicer dosti govora o velikem notranjem posojilu, ki da se pripravljajo, toda v zadnjem času so te vesti znova utihnile.

Gledati pa se mora tudi na to, da se poveča varčevanje ljudi, kajti čim več denarja bo v hranilnicah, tem lažje se bo tudi našlo kritje za povečane državne izdatke. Varčevanje pa je potrebno tudi zato, da ljudje v begu od denarja ne zapravljajo svoj denar z nakupovanjem nepotrebnih predmetov ali pa po pretirani ceni. Takšni nakupi zmanjšujejo kupno moč denarja in pospešujejo inflacijo, iz katere je izhod le z radikalno ter zelo nevarno operacijo.

Da bi se pri nas skušalo na ta način čim bolj omejiti nevarne posledice rastočih državnih izdatkov, se ravno ne more reči. V glavnem se skušajo izravnati državni izdatki z dohodki le na ta način, da se uvajajo nove in zvišujejo stare davščine. Pri tem pa se zlasti zvišujejo davščine, ki imajo velik vpliv na cene življenjskih potrebščin. Posledica tega je, da draginja znova naraste, zaradi večje draginje pa znova narastejo tudi državni izdatki, zaradi teh pa znova davščine in to se ponavlja kar naprej. In ni videti, kje je konec tega podraževanja.

A konec se mora napraviti, ali pa zalezemo v vedno večje težave in v popolno razvrednotenje denarja. Na tej poševni ploskvi, ko drži vrednost denarja vedno bolj navzdol, se moramo zaustaviti čim prej, ker po fizikalnem zakonu gre gibanje navzdol tem hitreje, čim dalj traja. V začetku se je ustaviti še nekako lahko, kasneje pa vedno težje. Zato pa je treba tudi čim prej napraviti potrebni napor, da se navzdolno gibanje ustavi.

To pa se mora zgoditi na vsej črti in boj proti draginji ne sme biti dolžnost le za malega trgovca, temveč tudi za vse proizvajalce, zlasti pa za državo in vsa samoupravna telesa. Novi občinski proračuni se ne smejo v nobenem

primeru zvišati, še manj pa dovoliti nove davščine. Od prirastka prebivalstva imajo občine itak večje dohodke, prav tako pa tudi od zvišanja državnih davkov. Zato ni treba, da bi uvajale občine še nove davke ali pa da bi zviševale razne občinske pristojbine. Nasprotno bi se morale razne trošarine in uvoznine na neobhodno

potrebne predmete znižati, da bi se vsaj neke začelo s pocenjenjem življenja. Tudi pogonska sila se na noben način ne sme z občinskimi dokladi več podraževati, temveč se mora poceniti. Če se od slehernega gospodarskega človeka zahteva, da si zviša dohodke s povečanjem prometa, oz. da omeji svoje izdatke na minimum, ne mo-

re veljati za samouprave izjema. Prav tako pa tudi ne za državo.

Na vsak način se mora ustaviti usodno kroženje, da se z izgovorom na draginjo povečujejo davščine, ki direktno povečujejo draginjo. Temu kroženju se mora napraviti konec, ker bo sicer draginja absolutno zavladovala z vsemi svojimi usodnimi posledicami.

Veliko pozornosti je posvetila Zveza vprašanju zboljšanja gmotnega položaja rudarskih upokojenec ter je sodelovala pri tozadevnih posvetovanjih, ki so dovedla do popolnega sporazuma med delodajalskimi in delojemalskimi zastopniki.

Poročilo se nato obširno bavi z načrtom pravilnika o banovinskem skladu za izredno podpiranje delavcev in nameščenecv industrijskih podjetij. O tem pravilniku se je izvršila pismena anketa med članstvom Zveze industrijev. Z ozirom na rezultat pismene ankete je uprava predlog za ustanovitev omenjenega sklada v načelu usvojila. Končno omenja poslovno poročilo živahno delovanje posameznih strokovnih odsekov, zlasti odseka usnjarske in čevljarke industrije, ki se je na ponovnih sestankih bavil z vprašanjem ureditve prometa s surovimi kožami ter z izdelanim usnjem. Tudi drugi odseki, tako odsek lesne industrije, odsek predilne in tkalne, odsek pletilne industrije ter odsek industrije gradbenega materiala, so se v preteklem razdobju sestali ter razpravljali o stvareh, ki se tičejo interesov navedenih strok. V seznamu članov je bilo v preteklem razdobju vpisanih devet, brisanih pa 8 podjetij, tako da šteje Zveza industrijev po sedanjem stanju 401 člana.

Po kratki debati je vzela uprava poslovno poročilo z odobravanjem na znanje.

Industriji počastili spomin dr. Korošca

Seia uprave Zveze industrijev

V petek 20. decembra popoldne je bila redna seja uprave Zveze industrijev za dravsko banovino. Seji je predsedoval predsednik Zveze Avgust Praprotnik. Navzočni so bili domala vsi člani uprave in njihovi namestniki.

Pred prehodom na dnevni red je predsednik Avgust Praprotnik s toplimi besedami počastil spomin prerano umrlega predsednika senata, ministra prosvete in bivšega predsednika ministrskega sveta gospoda dr. Antona Korošca. G. predsednik Praprotnik je izjavil:

»Vsi brez razlike stanu in strankarske pripadnosti se dobro zavedamo velike izgube, ki jo pomeni prezgodnja smrt tako velikega državnika ne le za Slovenijo, temveč za vso Jugoslavijo. Blagopokojnemu dr. Antonu Korošču so bili poleg njegovega slovenskega programa vedno na srcu sploš-

ni interesi naše zedinjene domovine. Bil je med najzaslužnejšimi stvaritelji naše državne skupnosti, od vsega srca in vse duše vdan Jugoslaviji in naši narodni dinastiji Karadjordjevičev.

Kot industriji pa dolgujemo velikemu pokojniku posebno hvaležnost za njegovo zanimanje za gospodarska vprašanja. Kadar koli smo potrebovali njegovo vplivno pomoč, nas je rad sprejel, se zanimal za težnje in potrebe našega gospodarstva ter nam je pomagal, kolikor je bilo v njegovih močeh. Z dr. Koroščem smo izgubili velikega sina slovenske matere, a obenem velikega in navdušenega Jugoslava, ki si je pridobil neveljavih zaslug za jugoslovansko stvar.

Vsi navzočni so stoji poslušali spominski govor g. predsednika Praprotnika ter vzklili velikega pokojniku trikratni »slava«.

črti uspela. Zlasti je važno, da se od specialne kontrole po Direkciji za zunanjo trgovino izvzema rezan in tesan les, ki je zaradi sedanjih razmer že itak izgubil važna tržišča ter imamo največji interes na tem, da izvozimo čim večje količine na one zunanje trge, ki so nam ostali še odprti.

V preteklem razdobju se je morala Zveza baviti z važnimi socialno-političnimi vprašanji, tako z vprašanjem nove določitve minimalnih mezd za nekvalificirane delavce ter določitve minimalnih plač za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje. Zveza industrijev je mnenja, da utegnejo previsoke minimalne mezde neugodno vplivati na zaposlitev začetnikov in tudi na zaposlitev ženskih delovnih moči.

Predsedstveno poročilo Avgusta Praprotnika

G. Avgust Praprotnik je podal nato svoje predsedstveno poročilo. Zveza industrijev se je morala v svojem delu prilagoditi izrednim razmeram, v katerih živimo, ter zahtevam, ki jih stavlja sedanj čas na delovanje gospodarskih organizacij. Zveza mora po svojih predstavnikih sodelovati na nešteti sejah in konferencah, na katerih se obravnavajo važni gospodarski problemi. Zal se pri ureditvi raznih gospodarskih vprašanj ne upoštevajo v zadostni meri interesi gospodarstva ter se morajo zato naknadno izvrševati neprestane spremembe že izdanih ukrepov.

V svojem nadaljnjem poročilu

Generalni tajnik dr. Golia

je podal nato obširno poročilo o delovanju Zveze industrijev v zadnjem poslovnem razdobju. Poslovno poročilo omenja uvodoma znaten porast tekočih zadev, ki se obravnavajo po želji in v interesu posameznih podjetij. Spričo težav, ki so v zvezi s sedanjimi izrednimi razmerami, so neposredni stiki med Zvezo in njenim članstvom vedno tesnejši.

Nato govori poslovno poročilo o aktualnih gospodarskih vprašanjih. Glede gospodarskih reform, ki se napovedujejo in deloma že izvajajo, zastopa Zveza načelo, naj se izvajajo te le v okviru stvarnih potreb našega gospodarstva, upoštevaje pri tem tudi zmogljivost našega administrativnega aparata. Poslovno poročilo govori o delovanju Zveze zaradi preskrbe industrije s surovinami. Predstavniki Zveze sodelujejo v posvetovalnem odboru za tekstilno

se je bavil g. Praprotnik z vprašanjem finansiranja izrednih državnih izdatkov. V notranjem posojilu, ki naj bi nudilo podpisnikom primerne ugodnosti, vidi v načelu pravilno ureditev tega vprašanja. S tem bi se doprineslo k stabilnosti naše narodne valute. Obenem bi se pa moral pritegniti tudi težavirani denar ter mu zopet odpreti pot k pravilni in za narodno gospodarstvo koristni naložbi. Končno naglašajo predsedstveno poročilo zahtevo, da se pri bližnji reorganizaciji delavskega zavarovanja zagotovi tudi industriji primerno zastopstvo v samoupravnem organu delavskega zavarovanja.

Davki se zvišajo s 1. januarjem

Iz Beograda se poroča, da se bodo s 1. januarjem zvišali razni davki, takse in pristojbine. Zvišanje se utemeljuje s tem, da so se zaradi povečanja draginje povečali tudi državni izdatki. Kritje višjih izdatkov pa je mogoče le z zvišanjem davščin. (Višji davki pa bodo seveda znova dvignili draginjo, ta zopet davke in tako naprej, da bo položaj vedno težji.)

Po zatrdilu »Jugoslovenskega Kurirja« bodo zvišani naslednji davki: splošni davek na poslovni promet se bo zvišal za 20%, t. j. od 25 na 3 odstotke. Zvišanje tega davka bo imelo za posledico, da se bo za 20% povečal tudi skupni davek na promet. Zvišal pa se bo tudi luksuzni davek, da bo znašal namesto dosedanjih 15—20% v bodoče 15—40%.

Zvišale se bodo tudi razne državne trošarine.

Nadalje se bodo zvišale prenosne takse in takse na vloge.

Poroča se tudi o nameri zvišanja carinskega ažijskega od 14 na 15 dinarjev za 1 zlati dinar.

Listi tudi že poročajo o znatnem zvišanju železniških tarif za tovarni promet.

Mnogo se govori tudi o zvišanju cene nekaterih monopolnih predmetov, zlasti tobaka in tobačnih izdelkov.

Končno pa je treba računati tudi z znatnim zvišanjem proračunov mestnih občin. Dosedaj je bil sicer objavljen šele zagrebški proračun, ki izkazuje za 50 milijonov več izdatkov. Objavljene so tudi že bile nove davščine, ki jih nameravajo uvesti v Zagrebu, oz. zvišati stare.

A tudi s tem še vse nove davščine niso izčrpane. Tako n. pr. so predlagali slovenski župani uvedbo nove socialne davščine za preiskrbo revnih rodbin z živili.

Istočasno pa se napoveduje tudi podražitev raznih neobhodno potrebnih življenjskih potrebščin. Tako se poroča o nameravanem zvišanju cen za cement, vijakov, a pričakovati je treba tudi zvišanje cen agrarnih proizvodov, nato pa seveda tudi drugih.

Boj proti draginji postaja torej vedno bolj neučinkovit, kar pač jasno dokazuje, da se bo moral začeti voditi čisto drugače, kakor pa se je vodil dosedaj. O tem smo sicer že večkrat pisali, kakor pa kažejo najnovejše napovedi o zvišanju davščin, se pri nas še ne misli kreniti na novo pot.

Vse napovedi o zvišanju cen in davščin pa so samo napovedi, saj se ne morejo izvršiti, če ne bodo sprejete potrebne ukrepe.

Stanovska čast zahteva

da vsak trgovec čestita svojim odjemalcem

SREČNO NOVO LETO

v novoletni številki »Trgovskega lista«

Inserate za novoletno številko sprejemamo do 30. decembra opoldne!

Minister dr. Andres o novi trg. pogodbi z Romunijo

Ob sklenitvi nove trgovinske pogodbe z Romunijo je dal trg. minister dr. Andres naslednje izjavo: Nova trgovinska pogodba je bila sklenjena namesto prejšnje, ki je ugasnila 30. novembra in ki se ni mogla več podaljšati, ker ni ustrezala novo nastalim problemom medsebojne trgovine. Z novim sporazumom se mnogo bolje organizira gospodarska izmenjava med Romunijo in Jugoslavijo. Mi smo dali Romuniji večje možnosti, da se oskrbuje z našim blagom, mi pa smo si zagotovili potrebne količine nafte. Pri tej prilici je bilo tudi rešeno vprašanje likvidacije salda iz prejšnjega jugoslovansko-romunjskega kliringa, in sicer na ta način, da bo 70% uporabljeno za izvoz našega blaga v Romunijo. Tu gre predvsem za nasoljeno ribo, kaškavalj, mlinske kamne in nekatere kemične proizvode.

Naš dolg Nemčiji se znova zvišal

Dočim so po zadnjem izkazu o stanju naših kliringov ostali naši aktivni kliringi skoraj nespremenjeni, so se pasivni kliringi večinoma znova povečali. Zlasti pa se je povečal naš dolg Nemčiji, da je narasel že na preko 503 milijona RM. Gibanje kliringov je razvidno iz naslednjih števk (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	15. 12.	8. 12.
Bolgarska din	175	175
Francija fr. fr.	636	634
Franc. kolonije fr. fr.	268	268
Nizozemska fl.	246	265
Pasivni kliringi:	15. 12.	8. 12.
Madžarska din	75'92	75'24
Poljska din	18'70	18'70
Romunija din	4'11	4'35
Slovaška Ks	28'44	27'24
Češko-Moravska Kc	51'80	49'55
Turčija din	20'15	19'77
Nemčija RM	503'37	45'92
Italija din	18'91	12'34

Važno za neregistrirane izvoznike

Direkcija za zunanjo trgovino je objavila že več naredb o režimu kontrole uvoza za določene predmete. Po predpisih teh naredb niso bili nekateri uvozniki več zregistrirani in so zato tudi izgubili pravico, da se bavijo z uvozom dotičnih predmetov. Več primerov pa je, da so ti uvozniki dobili blago pred uveljavljenjem teh naredb. Tako se je te dni takšno blago pojavilo tudi na naših trgih. Da se to vprašanje definitivno reši, je sedaj Direkcija za zunanjo trgovino sklenila, da se morajo vsi takšni primeri takoj prijaviti. V prijavi se mora nedvomno dokazati, da je bil sklenjen zaključek o naročilu tega blaga pred objavljenjem dotičnih naredb. Če bo ta dokaz podan, bo izdala Direkcija za zunanjo trgovino dovoljenje, da morejo dotični uvozniki prevzeti to blago.

Konkurzi - poravnave

Konkurz o premoženju tvrdke Klemenčič Berta & Co., »Moiko« je odpravljen, ker je bila razdeljena vsa masa.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 18. decembra objavlja: Uredbo o spremembi točke 7. § 54. finančnega zakona za l. 1939./40. — Uredbo o nagradi pogodbenega oseba državnih narodnih gledališč v mobilnem in vojnem stanju — Odločbo o uporabi kontrole cen za kmetijske priprave in druge predmete — Razširitev postopnika C št. 51.999 na škarnice, vreče, in vrečice, izdelane iz papirja kot zunanji ovoj — Dopolnitev navodil za uporabljanje carinsko-po-

morskega pravilnika — Odločbo o oprostitvi gospodarskih zadrug od plačevanja takse iz tar. post. 37. zakona o taksah (Tekoči računi so takse prosti) — Načelno pojasnilo ministrstva za finance pri razla-

stitvah zemljišč — Spremembe in dopolnitve pravilnika o nadrobni prodaji tobačnih izdelkov, cigaret-nega papirja, vžgalic, kolkov in taksnih papirjev, umetnih vžgalnikov, kresilnikov in kremenov za

njih prižiganje — Popravek številk razpisa o prodajnih cenah bencinske mešanice — Določbe o usposabljanju in postavljanju laikov-preglednikov klavnih živali in mesa.

Intervencija oblasti in gospodarstvo

Stališče hrvatskih industrialcev

Posebno mesto zavzema danes v našem gospodarstvu

sistem nadzorstva cen.

Vsi ukrepi zaradi cen so bili izdani, da se zaščiti prebivalstvo pred draginjo in pomanjkanjem blaga. Vsi ti ukrepi pomenijo pa tudi popoln vdor v zasebno gospodarstvo. Pri tem pa so bili izvedeni le polovičarsko. Da bi moglo biti nadzorstvo cen res učinkovito, bi se moralo izvesti od praproizvodnje pa do finalnih izdelkov, ker je nemogoče brez škodljivih posledic postavljati pod nadzorstvo samo cene končnih proizvodov, ne pa tudi cen osnovnih proizvodov. V tem je tudi razlog, da je bil ves boj proti druginji brezuspešen in da raste ta še nadalje. Ta dvig druginje pa povzroča nestalnost in negotovost v gospodarskih in socialnih odnosih.

Nato je govoril predsednik Cekuš o socialnih davščinah in naglasil, da je potrebno, da oblasti pri reševanju socialnih vprašanj ne upoštevajo samo socialnih, temveč tudi ekonomske momente. Zlasti pa se ne bi smela reševati ta vprašanja brez ozira na razmere v drugih banovinah.

Sedaj smo v mesecih, ko se izdelujejo proračuni občin. Industrialci se zavedajo svojih dolžnosti do občin, vendar pa se mora naglasiti, da so bremena, naložena industriji, dosegla že vrh mero znosnosti. Z novimi bremenami naj se industrija nikar ne obremenjuje, ker bi nekatere industrije teh bremen ne prenesle več.

Gen. tajnik dr. Bauer je nato poročal o gospodarski izgradnji banovine Hrvatske. Pri tem igra posebno važno vlogo industrija, ker pomeni s svojimi investicijami znatno akumulacijo kapitala, poleg tega pa daje znatnemu številu prebivalstva zaslužek, kar je za dvig števila prebivalstva velike važnosti. V prvi vrsti je naloga industrije, da predeluje domače surovine našega kmetijstva, rudarstva

in gozdarstva ter da krije potrebe domačega prebivalstva. V tem je tudi zveza industrije s kmetijstvom in njegovo proizvodnjo. Industrija polaga največjo važnost na to, da se podpre vsako prizadevanje, ki stremi za zboljšanjem kmetijske proizvodnje in da se ta dvigne kvalitativno in kvantitativno. Seveda pa je treba za industrializacijo dežele ustvariti tudi potrebne pogoje. Med temi je na prvem mestu pogoj cenjenih kreditov za industrijo. Nadalje se ne sme industrija tudi preveč obremenjevati z davščinami. Gledati se mora na to, da so bremena, ki se nalagajo industriji, v mejah njene gospodarske sile.

Končno je poročal tajnik dr. Pandaković o intervencijah oblasti na gospodarskem polju. Navedel je glavne načine te intervencije ter ukrepe, ki so bili že storjeni ter njihov vpliv na gospodarstvo. Ob koncu svojega govora pa je označil kot tri glavne zahteve gospodarskih ljudi glede državne intervencije na gospodarskem polju sledeče:

1. Vse intervencije na gospodarskem polju naj se izvrše edino v namenu, da se pospeši gospodarsko življenje in aktivira gospodarstvo. Vse, kar more ovirati gospodarski razvoj, se mora opustiti.
2. Vsi ukrepi naj se izdajo le po zaslišanju gospodarskih organizacij in s sodelovanjem z njimi. Tudi praktično izvajanje teh predpisov naj se izvede le s sodelovanjem gospodarskih ljudi.
3. S temi ukrepi se ne sme ustvarjati neenakosti v pogojih nabave surovin, proizvodnje in razdelitve surovin med posameznimi pokrajinami v državi.

Kakor se iz vsega vidi, so predlagali hrvatski industrialci same samo po sebi razumljive stvari in vendar se niti te ne morejo doseči. Ni čuda, če ne pride do zboljšanja v gospodarstvu in da je bila dosedaj državna intervencija tako malo uspešna.

Politične vesti

O odstopu Lavalove sporoča diplomatski sotrduinik londonske agencije AFI Pierre Maillaud naslednje podrobnosti. Lavalov načrt je bil, da se olajša vojaška pomoč Italiji in naj bi v ta namen dovolila Francija prehod nemških čet skozi nezasedeno francosko ozemlje, nadalje pa naj bi se Francija mnogo bolj naslonila na Nemčijo, čeprav bi se zaradi tega zapletla v vojno z Vel. Britanijo. Francija naj bi odstopila Nemčiji vojno luko Toulon, da bi ta služila za oporišče nemškim podmornicam in letalom, nadalje pa naj bi tudi odstopila Nemčiji svoje vojne ladje. Francoska vlada pa naj bi se preselila v Pariz ali Versailles. Laval je te svoje načrte zaupal nekaterim svojim kolegom v vladi in tako je zvedel za te načrte tudi Pétain, ki je bil nato že zaradi odpora francoske javnosti proti Lavalu prisiljen nastopiti proti Lavalu. Nemškega pritiska pa se Pétain s tem še ni rešil, ker je tudi Flandin v zelo dobrih odnosih z Nemci. Nekatera poročila pravijo, da bo maršal Pétain, če bi Nemčija pri svojih zahtevah vztrajala, odstopil ter imenoval za svojega naslednika generala Weyganda ter njemu prepustil, da ukrene, kar se mu zdi potrebno.

Po ameriških vesteh, ki pa uradno še niso potrjene, je maršal Pétain odklonil nemško zahtevo, da bi postal Laval zopet član vlade, notranji minister in pravosodni minister pa da bi odstopila.

Predsednik Roosevelt je poslal po novoimenovanem ameriškem veleposlaniku pri vichyjski vladi osebno poslanico maršalu Pétainu. Sodiijo, da je ta poslanica v zvezi z Lavalovimi načrti.

Maršal Pétain se je s posebnim pismom obrnil na kancelarja Hitlerja. Vsebinska pisma ni znana.

Zastopnik nemškega zunanjega ministrstva je inozemskim novinarjem v Berlinu izjavil, da nemška vlada zelo resno presoja pomoč, ki jo nudijo Združene države Sev. Amerike Vel. Britaniji. Združene države kažejo veliko prijetelstvo do Anglije, proti Nemčiji pa veliko neprijateljstvo. Takšen položaj postaja sčasoma nevzdržen. Zlasti pa mora svariti Nemčija pred nameranim odstopom Vel. Britanije trgovinskih ladij, ki so last od Nemčije zasedenih držav. Ameriški novinarji dostavljajo temu poročilo, da je bila izjava zastopnika zunanjega ministrstva nenavadno resna. Istočasno so zahtevali vsi večji nemški in italijanski listi poudarjati pomen berlinskega pakta ter naglašati, da je naperjen ta pakt proti vsaki državi, ki bi napadla eno od podpisnic pakta.

Ameriški listi ostro reagirajo na izjavo zastopnika nemškega zun. ministrstva ter naglašajo, da se zaradi te grožnje ne bo niti najmanj zmanjšala ameriška pomoč Angliji. Minister Hull je izjavil, da se politika Washingtona ne bo spremenila.

Predsednik Roosevelt je napovedal na konferenci tiska ustanovitve posebnega produkcijskega urada, ki naj pospeši vse ukrepe, ki so v zvezi z ameriškim oborožitvenim programom.

Rooseveltov posebni odposlanec je dobil nalog, da se sestane z generalom Weygandom in gen. Noguesom, ki sta odločila generala v Francoski severni Afriki.

Za naslednika veleposlanika Lothiana v Washingtonu bo baje imenovan lord Halifax, namesto njega pa za zunanjega ministra lord Eden.

Londonska vlada je naročila v Združenih državah Sev. Amerike vojnega materiala v vrednosti 3 milijard dolarjev. Med drugim je naročila 12.000 letal in 2500 tankov. Poleg tega je kupila Anglija v Združenih državah 60 parnikov po 8000 ton, katere je plačala vnaprej. Za parnike je dala 60 milijonov dolarjev.

Ameriško mornariško ministrstvo sporoča, da so ameriške čete že krenile v Novo Fundlandijo, da zasedejo vojno oporišče, ki ga je prepustila Združenim državam Anglija. To je prvo oporišče, ki ga zasedejo ameriške čete.

Italijanske podmornice so dobile tajno povelje, da brez predhodnega opozorila torpedirajo španske trgovinske parnike. Tako trdi angleška admiraliteta na podlagi originalnega povelja, ki so ga dobili v uničeni italijanski podmornici. Povelje da je bilo podpisano od admirala Farangole.

Po tridnevem odmoru so se zopet začeli nemški bombni napadi na Anglijo. Zlasti je bil znova bombardiran Liverpool. Angleži pa so bombardirali Berlin.

Angleži so začeli oblegati trdnjavo Bardio in jo bodo napadli še takrat, ko bo zrela za napad, ker nočejo po nepotrebnem žrtvovati ljudi. Italijani v Bardiji se krepko upirajo in imajo zadostne zaloge vsega potrebnega blaga. Angleške čete med tem nadaljujejo očistevalno akcijo ter poročajo, da so pri tem zajeli še 900 vojakov in 4 tope.

Pred Bardio je položaj še nespremenjen, vendar pa so angleške čete že zavzele prvo italijansko obrambno črto. Pred Bardio so prišle nove britanske čete. Po nekkih vesteh zbira Italijani v bližini Tobruka veliko vojsko, ki šteje okoli 200.000 mož in s katero bi izvršili Italijani protiofenzivo.

Angleži so zasedli oazo Džarabub, ki ima veliki strateški pomen. Angleške izgube v Zapadni pušavi znašajo dosedaj 72 ubitih in 738 ranjenih vojakov.

Italijani poročajo, da štejejo britanske čete v severni Afriki 420 tisoč mož, da imajo 1500 letal in skoraj 1000 tankov.

Nemci napovedujejo bližnjo italijansko protiofenzivo v Albaniji. Italijanom da se je posrečilo zbrati veliko število čet, s katerimi da so tudi že zaustavili grško prodiranje proti Himari in Tepeleniju. Nemci še nadalje zapuščajo Grško. Te dni je prišla v Gjevgljio četrtina skupna Nemcev, ki je zapustila Grško.

Angleška admiraliteta je objavila poročilo, da sta dve skupini angleških vojnihi ladij pripluli v Jadransko morje ter bombardirali mesta Bari, Valona in Drač. Na Valono so vrgli 100 ton granat. Angleško brodogradništvo ni na vsej poti po Jadranskem morju srečalo nobene italijanske ladje, kar poročilo posebej poudarja.

Z albanske fronte poročajo Italijani, da so ustavili vse grške napade. Italijanske bojne ladje so bombardirale grške pozicije ob albanski obali.

Grki poročajo, da so grški rušilci pod poveljstvom admirala Kavadiasa prišli v Jadransko morje ter mimo otoka Saseno pred Valono. Na poti niso srečali nobene italijanske vojne ladje.

Položaj italijanske vojske na do-dekaneskem otočju je postal po grških vesteh zelo težaven, ker je začelo vojski primanjkovati živih.

Italijanski listi poročajo, da bodo oporišča za italijanske podmornice v franc. lukah ob Atlantskem oceanu skoraj dogotovljena in da italijanske podmornice iz teh oporišč že uspešno napadajo angleške trgovske ladje.

Preki sod je bil v evropski Turčiji podaljšana za 3 mesece.

Za novega romunjskega zun. ministra je imenovan dosedanji berlinski poslanik Greceanu.

V Romuniji se morajo bivši politiki zagovarjati, kako so prišli do sedanjega premoženja. Listi poročajo, da je med temi politiki na prvem mestu bivši besarabski poslanik Inkulec, ki je zapustil 459 milijonov lejev. Na drugem mestu je Kalinescu s 366 milijoni, nato Tarescu s 202 milijonoma lejev itd.

Švicarska vlada je znova poostila ukrepe proti tuji propagandi. Predsednik Roosevelt je sklenil, da zviša odstotek letal, ki se izročijo Veliki Britaniji, od 50% vse izdelanih letal na 70%.

Množe se vesti, da so nemške čete v Italiji in da je del teh čet namenjen za Albanijo, del pa za Afriko. Rimski pristojni krogi pa še vedno zatrjujejo, da so te vesti neresnične.

Denarstvo

Zaščita denarnih zavodov na Hrvatskem podaljšana

Ban banovine Hrvatske je izdal uredbu o pooblastilu bana, da podaljša zaščito denarnih zavodov. Vsi zavodi, ki žele, da se jim zaščita podaljša, morajo do 10. januarja 1941. vložiti posebne prošnje. V prošnji morajo navesti, do katerega roka prosijo za podaljšanje zaščite, razloge, zakaj prosijo za podaljšanje ter te tudi utemeljiti. Zavodom, ki vložijo prošnje, se zaščita avtomatično podaljša do rešitve njih prošnje. O prošnjah odloča banska oblast po svoji presoji. Prošnje, ki bi se vložile po 10. januarju 1941. se ne bodo upoštevale.

Tečaji so se dvignili

Cvrsta tendenca, ki je vladala že od srede decembra pri vseh drž. obveznicah, se je nadaljevala tudi pretekli teden. Najbolj pa je napredovala vojna škoda. Zaradi večjih zaključkov je sicer proti koncu tedna napredovanje tečajev nekoliko popustilo, vendar pa so v primeri s prejšnjedenskim tečajem vendarle višji. Gibanje tečajev kažejo naslednje številke:

	13. 12.	20. 12.
25% voj. škoda	458.—	456.—
7% investicijsko	100.—	100.—
4% agrarne	58.—	58.—
6% begluške	79.50	80.50
6% dalmatinske	75.25	76.25
6% gozdne	74.—	74.50
7% Blair	97.—	98.—
8% Blair	105.—	106.50
7% Seligman	103.—	103.—
7% stabilizacijsko	97.—	97.—

Ves promet v vrednostnih papirjih je znašal 4.250.000 din, za 2.450.000 din več ko v prejšnjem tednu.

Delnice Narodne banke so se podražile za 150 na 6750 v ponudbi in 6650 v povpraševanju, zaključene pa so bile po 6700 din.

Na deviznem trgu je ostal tečaj funta nespremenjen na 217.50 din, zaključkov pa ni bilo. V dolarjih je bilo zaključkov za skoraj pol milijona dolarjev. Tečaj je ostal nespremenjen na 5500. Zeneva je bila po 1276.10, švedska krona pa po 1.311.19.

Zelo živahna je bila kupčija v nemških klirinških markah. Skupno je bilo sklenjenih po starem tečaju RM za 2,53, po novem tečaju pa za 0,43 milijona.

Sofija se je utrdila od 0.55-20 na 55.72. Grški boni so bili po 42.

Skupni devizni promet je znašal 82,5 milijona din, za 15,3 milijona več ko v prejšnjem tednu.

Mednarodni devizni trg

Na njujorskem deviznem trgu zopet notira francoska deviza, in sicer izplačilo Lyon. Tečaj devize je 2-22 dolarja za 100 frankov. Druge devize so ostale v glavnem nespremenjene.

Na švicarskem deviznem trgu so se tuje devize večinoma okrepile, razen francoske. Razvoj tečajev ka-

žejo na curiški borzi naslednje številke:

	13. 12.	20. 12.
Pariz	8'70	8'55
New York	4'31	4'31
London	16'30	16'45
Milan	21'70	21'75
Berlin	172'50	172'50

Na švicarskem valutnem trgu je fr. frank znova padel, in sicer od 4'20 na 4'—, ameriški dolar je

padel od 4'29 na 4'26, britanski funt od 8'70 na 8'30, nemška registrska marka je narasla od 53'30 na 53'75, dočim je trgovska padla od 38'50 na 35'50.

Atenska borza je bila v petek po izbruhu vojne prvič znova odprta. Vlada pa je določila maksimalne in minimalne cene.

Siamska vlada je prepovedala vsak izvoz zlata iz Siama.

Izvoz oglja v Švico

Okrožnica Osrednjega lesnega odseka pri Zvezi trgovskih združenj

Direkcija za zunanjo trgovino je poslala Osrednjemu lesnemu odseku to okrožnico:

Na podlagi sklepa konference z dne 3. decembra 1940. je določeno s sporazumom s Švicarji, v katerih kvalitetah in po katerih cenah se bo izvažalo oglje v Švico.

Zaradi tega se bodo izdajala odobrenja za izvoz oglja v Švico samo na prošnje, ki temelji na prodajah v spodaj opisanih kvalitetah in po spodaj navedenih cenah:

I. za enkrat vilano bukovo žgano oglje, brez ilovice in zemlje, suho, dobro izžgano minimalna cena 1700— šv. fr., maksimalna cena 1800— šv. fr.

II. za enkrat vilano mešano žgano oglje, brez ilovice in zemlje, suho, dobro izžgano minimalna cena 1600— šv. fr., maksimalna cena 1800— šv. fr.

III. za bukovo retortno oglje, minimalna cena 1700— šv. fr., maksimalna cena 2000— šv. fr.

IV. za oglje v prahu 1400— šv. fr. vse za 10 ton franko vagon pariteta Buchs.

Izvozniki, ki žele izvažati oglje v Švico, morajo torej svoje prodaje in prošnje prirediti za zgornje pogoje in cene. To velja tudi za tiste izvoznike, ki so že prej predložili prošnje Direkciji.

Prošnje za izdajo izvoznega potrdila (uverjenja) se predložijo Direkciji za zunanjo trgovino, Beograd, poštini predal 818. Vsebovati morajo te podatke:

1. ime in sedež (natančen naslov) domačega izvoznika;
2. ime in sedež (natančen naslov) tujega uvoznika;
3. datum pogodbe (sklepa) in rok, do kdaj mora biti dobava izvršena;
4. kvaliteta;
5. količina v tonah, za vsako kvaliteto posebej;
6. prodajna cena (za vsako kvaliteto posebej);
- a) v dinarjih fco jugosl. meja oz. fob jug. luka,

b) v švicarskih frankih, fco vagon pariteta Buchs;

7. vrednost izvoza v dinarjih;

8. nakladalni kraji;

9. ali je blago lastne produkcije;

10. izhodna mejna postaja ali luka v državi;

11. način plačanja blaga;

12. če je za predmetni izvoz v Švico že izdano uvozno dovoljenje, številka in datum tega dovoljenja.

K prošnji morajo izvozniki priložiti:

1. kupoprodajno pogodbo za dotični izvoz v originalu;

2. pismo pooblaščenega denarnega zavoda, naslovljeno na Direkcijo za zunanjo trgovino za Devizno direkcijo Narodne banke, s katerim se zahteva odobritev za izdajo valutnega potrdila (uverjenja) za dotični izvoz.

Izvozniki morajo zahtevati izvozna potrdila samo za dejansko prodane količine in za blago, s katerim oni efektivno razpolagajo v trenutku, ko predložijo prošnjo.

Direkcija za zunanjo trgovino bo dostavljala izvozniku obenem svoje izvozno potrdilo in odobrilo Devizne direkcije Narodne banke. Na podlagi teh dokumentov bo iz-

voznik zahteval in dobil od pooblaščenega denarnega zavoda valutno potrdilo, ki je poleg izvoznega potrdila Direkcije za zunanjo trgovino potrebno za izvozno carinjenje. Devizna direkcija Narodne banke ne bo več izdajala deviznih odobrenj za izvoz oglja na prošnje, ki ji bodo dostavljene mimo Direkcije za zunanjo trgovino.

Prošnje, poslane Direkciji za zunanjo trgovino, morajo biti taksirane z 10 dinarji in z 20 dinarji za vsako potrdilo, ki se v tej prošnji zahteva. Pismo za Devizno direkcijo Narodne banke ni podvrženo taksiranju.

Ob izdaji izvoznih potrdil Direkcije za zunanjo trgovino se bodo plačevale posebne takse, predpisane z odločbo ministra za trgovino in industrijo. Te takse znašajo za oglje:

	po toni
ogljje v kosih	din 15
ogljje v prahu	„ 7
briketi od oglja	„ 20.

Predsednik:

Franjo Škrbec s. r.

Tajnik:

dr. Ivko Pustišek s. r.

Zaposlenost delavstva v oktobru

Po podatkih OUZD

Število moških zavarovancev se je dvignilo v oktobru v primeri z lanskim oktobrom za 12.253 na 74.976, ženskih zavarovank pa za 244 na 36.376, skupno vseh pa 12.497 na 111.354. Visoki dvig je nastal, ker so bili lani v oktobru mnogi vpoklicani pod orožje.

V primeri s septembrom 1940. pa se je število zavarovancev znižalo za 1966.

Število bolnikov se je znižalo za 197 na 2.615 ali za 0.49% na 2'35%.

Povprečna dnevna zavarovana meza je v primeri z lani pri mo-

ških narasla za 5'99 na 34'41 din, pri ženskah za 3'47 na 23'19, skupno pa za 5'51 na 30'75 din.

Celotna dnevna zavarovana meza je narasla za 928.812 din na 3.423.657 din.

V primeri z lanskim oktobrom se je zaposlenost povečala zlasti pri gradnji železnic, cest in vodnih zgradb (+ 7051), v gradbeni stroki (+ 2376), javnem prometu (+ 1035), gozdno-žagarski industriji (+ 906) ter gospodinjstvu (+ 899 zavarovancev).

V primeri s septembrom pa je najbolj padla zaposlenost pri grad-

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

nji železnice (— 2099), industriji kamenja in zemlje (— 506), javnem prometu (— 149), dočim se je zvišala v oblačilni industriji za 363, predelovanju kože za 189, kovinski industriji pa za 165.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 30. decembra ponudbe za dobavo mlina za barve, jeklene vrvi, dvigalnih vint, medenastih varilnih šipke, litoželeznih omar, osi za vitelj, zakovic, matic, vijakov, navadnih elementov, gumijevih cevi ter zračnic za avtomobile.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 30. decembra ponudbe za dobavo brusilnih kamnov, bencinskih svetilk, kolotur-nikov, raznega orodja.

Mestno poglavarstvo v Tuzli sprejema do 29. decembra ponudbe za dobavo transformatorjev in strujomerov.

Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do 30. decembra ponudbe za dobavo aparata za štetje in signalizacijo, valjkastih ležajev in do 6. januarja za dobavo izolatorjev.

Direkcija drž. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 31. decembra ponudbe za dobavo jeklene vrvi ter strojnih ročnih žag.

Artillerijsko tehnični zavod morarice Lepetane sprejema do 29. decembra ponudbe za dobavo raznega orodja; do 31. decembra za cevi, gumenih brtev, polnil za gasilske aparate.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 28. decembra ponudbe za dobavo jeklene vrvi; 2. januarja jeklene vrvi ter dieselmotorja.

Štab pomorske obalske komande v Splitu sprejema do 30. dec. ponudbe za dobavo drv za kurjavo.

LICITACIJE

Dne 28. decembra bo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Nišu licitacija za dobavo: kotlov za centralno kurjavo, kompletno centralno kurjavo, pilnovoda, topli in hladni vodovod, kanalizacijo, sanitetno napravo, parno kuhinjo in parno pralnico.

Dne 28. decembra bo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Petrogradu ofertna licitacija za oddajo gradbenih, tesarskih, kleparskih, mizarskih in drugih del za novo zgradbo.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Kako so te liste delovale, je kazalo pismo z dne 1. februarja 1929. gospodu W. H. Woodinu. V tem pismu je neki član morgan-ske hiše ponudil tisoč alleghenskih delnic po kupni ceni 20 dolarjev za kos in pripomnil, da misli, da se te delnice prodajajo na trgu po 35 do 37 dolarjev ter da jih Woodin lahko proda kadar hoče. Skratka, ponudil mu je dobiček 15.000 dolarjev ali še več. Ko so pisca tega pisma vprašali med zasliševanjem, kdaj da je sam prodal svoje alleghenske delnice, je odgovoril, da se res ne spominja. Nato so mu predložili kopijo njegove odmerne prijave dohodninskega davka za leto 1929., iz katere je bilo razvidno, da je tisto leto prodal 8145 takih delnic z dobičkom 229.411.32 dolarja.

Finančni odbor je odkril tudi metode, s katerimi so bančniki pripravljali občinstvo do nakupa ničvrednih delnic. Neka čikaška investicijska tvrdka je plačala poseben radio-program, v katerem je tako zvani »stari svetovalec«

dajal ljudem nasvete. Preiskava je odkrila, da je bil »stari svetovalec« profesor čikaške univerze, ki je dobival za svoje radio-delo po 50 dolarjev na teden, in da je bilo vse, kar je govoril, napisano v uradu iste investicijske banke, ki se je na ta način res kmalu znebila »vrednostnih papirjev«, ki so bili dejansko skoraj brez vrednosti. — Daleč na pacifični obali je deloval neki drugi profesor kot »stari svetovalec«, in v svojih radio-pogovorih hvalil papirje neke njujorske družbe, ki je pozneje bankrotirala in upropastila na tisoče malih vlagateljev.

Že prodajna umetnost raznih profesorjev je vzbudila precej razburjenja. Še bolj pa so razburila javnost odkritja o »zastupljanju« finančnih poročil tudi v velikih listih. Kmalu potem, ko je začel poslovati senatni odbor, mu je Fiorello H. La Guardia prinesel poln kovčeg senzacionalnih dokazov o tem, da je bilo sleparjenje javnosti z napačnimi poročili reden tržni posel.

Možje, ki so pripravljali udarec na borzi, so bili plačevali velike zneske piscem gospodarskih stolpcev v listih, res da včasih brez ved-

nosti glavnih urednikov. Pojavljala pa so se take novice v najboljših listih, kakor so: »Wall Street Journal«, »New York Times«, »Herald Tribune« in »Ewening Post«.

Nekatere banke so imele poseben sistem prodajanja vrednostnih papirjev. Prirejale so med svojimi prodajalci razpečevalne tekme, pri katerih so dobili agenti, ki so prodali največ delnic določene vrste, velike nagrade. Pregledovali so sezname avtomobilskih registracij, davkarjev itd., da so našli imena novih možnih odjemalcev oziroma, kakor se je pogosto izkazalo, novih žrtev.

Značilen je primer gospoda Edgarja D. Browna iz Pottvillea v Pennsylvaniji. Mož si je bil s skrbnim gospodarjenjem prihranil kakih sto tisoč dolarjev, ki jih je imel naložene v dobrih vladnih papirjih. Zaradi bolezni je sklenil, preseliti se v Kalifornijo. Po oglašitvi enega največjih njujorskih zavodov »National City Co.« se je obrnil na to družbo in jo pooblastil, da v tem času upravlja njegovo imetje. V začetku je vztrajal pri tem, naj kupujejo obveznice, ne delnic. Toda ko so po različnih spletkah na trgu začele te

obveznice padati, so ga prepričali, naj rajši kupuje delnice. Septembra 1929. pa je opazil, da tudi delnice padajo. Obrnil se je takoj na podružnico te družbe v Los Angelesu, da bi s prodajo še rešil kar bi bilo mogoče. Toda v uradu kompanije niso hoteli o tem niti slišati. Družba ni hotela dejansko prodati nič njegovih delnic, dokler je imel še nekaj upanja, da jih reši. V finančni krizi oktobra 1929. je izgubil vse svoje imetje in moral potem pri štiri-desetih letih in s hudo jetiko sprejeti službo malega pisarčka, da je preživel rodino.

Pri tem ustvarjanju poolov, ustanavljanju sindikatov, pri tem, ko so dajali prijateljem priliko za nakupovanje delnic pod tržno ceno ter pri kupovanju naklonjenosti časniških reporterjev so prišli nekateri bančni upravniki do prepričanja, da so njihove zasluge tako velike, da zaslužijo še posebne nagrade, še preko redne plače, ki je pri večini dosegala višino 25.000 dolarjev na leto (nad 1 in 1/4 milijona dinarjev). V nekaterih primerih so bile nagrade izplačane v obliki bonov, v drugih

primerih, kakor pri podjetjih dvojčkih »National City Bank« in »National City Company«, so si pa ustanovili še poseben »upravni fond« iz določenega odstotka dobičkov. Vsakega pol leta so si visoki uradniki ta fond med seboj razdelili. Med leti 1923. in 1930. sta oba zavoda skupaj na ta način razdelila več ko 19 milijonov dolarjev.

Tudi znani švedski vžigalčni kralj Ivar Kreuger se je udeleževal teh kupčij. Na podlagi svojega poslovanja na Švedskem, v Franciji, Nizozemski in v Združenih državah je Kreuger organiziral nad 140 družb. Za Ameriko sta bili posebno važni »Kreuger in Toll Kompanija« in »International Match Corporation«. S tema družbama so izdali zadolžnico za 250 milijonov dolarjev. Nekaj najbolj trdnih ameriških družb je jamčilo zanje. Že v finančni krizi 1929. leta so pa ti papirji izgubili vsako dejansko vrednost in po samomoru Ivarja Kreugerja, marca 1932., so odkrili pregledovalci njegovih knjig polno goljufij.

(Dalje prihodnjic.)

Prihodnja številka »Trgovskega lista« izide v petek kot tedenska številka.

Novoletna številka »Trgovskega lista« izide v torek, 31. decembra.

Uradni dan zbornice za TOI

v Mariboru odpade ta teden radi božiča. Prihodnji uradni dan, hkrati tudi poslednji v tem letu, bo v torek, na Silvestrovo, kar naj interese upoštevajo.

»Narodni obrambni fond« — vlaganje prijav za odmero za leto 1941.

Davčna uprava za mesto Ljubljana razglasa:

1. Zaradi pravilne odmere obrambnega fonda morajo predložiti davčni upravi nekolikovane prijave vsi moški davčni zavezanci, stari nad 30 let, ki imajo predpis po neposrednih davkih, in to samci, oženjeni in vdovci brez otrok. Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomrli in sedaj nimajo nobenega otroka, prijav ni treba vlagati.

2. Vlože naj prijave tudi oni davčni zavezanci, ki imajo 3 ali več živih zakonskih otrok izpod 21. leta starosti. Te prijave morajo biti kolkovane z din 10—. V prijavi se morajo navesti imena in rojstni podatki otrok ter mora resničnost podatkov na prijavi potrditi mestno poglavarstvo.

3. Prijave naj vložijo tudi oni davčni zavezanci, ki imajo skupen predpis na zgradarini ali pridobnini. Vsi solastniki naj vložijo skupno prijavo, naj bo razvidno, koliko solastnikov je, s kakim deležem je kateri soudeležen in podatki pod tek. št. 1. in 2.

4. Davčni zavezanci, ki plačujejo samo službeni davek, naj teh prijav ne vlagajo.

Prijave se morajo vložiti v času od 1. do 31. januarja 1941. Prijave, vložene po 31. januarju 1941 se pri odmeri obrambnega fonda za leto 1941, ne bodo upoštevale. Tiskovine za prijavo se dobe pri davčni upravi Ljubljana - mesto, Vodnikov trg 5/I, soba št. 3, za ceno 1 din.

Zvišane trošarine in uvoznine v Zagrebu

Da se zvišajo dohodki zagrebske občine, se zvišajo trošarine in uvoznine s 1. januarjem za celo vrsto predmetov. Tako postavke za jedilno olje od 25 na 100 (za 100 kg), drugo olje od 10 na 90 (oboje uvoznina), za likerje, rum, konjak in druge alkoholne pijače od 5 na 15 od hl³, pivo od 100 na 120 (za hl), gnjat od 120 na 300, koks od 0-40 na 6, drugi papir od 0 na 8, srednje fini papir od 0 na 17, karton in pisarniški papir od 0 na 25.

Snovanje aprovizacijskih uradov

Po zgledu mest, za katera je bila prvotno izdana uredba o snovanju aprovizacijskih uradov ozir. odborov, so začele sedaj, ko se je naredba raztegnila tudi na deželo, ustanavljati take institucije, ki naj preskrbe prebivalstvo s potrebnimi življenjskimi potrebščinami, v prvi vrsti z živili in kurivom, tudi podeželske občine. V prvi vrsti se to opaza v okolici večjih mest, kot Maribora, Celja, Ptujja itd., kar se tiče severne Slovenije. V okolici Maribora prednjači velika občina Studenci, ki si je že dni že ustanovila prehranjevalni urad, ki začne te dni poslovati, ko bodo vse priprave končane. Za finansiranje bo morala, dokler ne more dobiti kredit v smislu uredbe pri Priv. agrarni banki, skrbeti občina, ki pa je tudi v škripcih in bo morala kje dobiti primerno posojilo.

Vprašanje cen za svinje

Zadnje čase se v javnosti razmotriva o cenah za svinje, ki so se ponekod nekoliko pocenile. Razglablja se tudi o tem, ali se bodo cene svinjam in masti držale na sedanji višini, ali bodo nazadovale, ali pa zopet nadaljevale staro pot, t. j. navzgor. O tem za široke plasti prebivalstva tako važnem vprašanju smo dobili s poučene strani tale dopis, ki bo zanimal zlasti naše trgovce z živili:

»Na vprašanje, kaj je moje mnenje glede razvoja cen svinjam, odgovorjam kot mož, ki ima v svojem poklicu s tem več kot dovolj posla, tole:

Kadar se zadnje čase govori o pocenitvi svinj, gre v glavnem le za svinje-slaninarice, ki jih pa pri nas ni. So to takozvani »bakonci« ali »bagonci«. Ime izvira ali iz madžarske pokrajine Bakonyi, kjer se v veliki množini goji ta vrsta svinj, ali pa iz angleške besede »bacon«, ki pomenja slanino. Razlaga drži v obeh primerih. So to svinje, ki jih goje v prvi vrsti zaradi slanine, in vsa krma se ravna po tem vidiku. Krmijo se večinoma le s koruzo, ki je za slanino najbolj redilna. Bagonec ne uspeva v vsakem podnebnju in zahteva predvsem mehko ozračje. Zato ga tudi pri nas ni, ker ne uspeva. Na Hrvaškem ga goje le v Virju v srednjem delu banovine, potem pa v Slavoniji. Glavna domovina je Vojvodina, toda tudi le na nekaterih mestih.

Večinoma prihajajo za slanino v pošte le mladi bagonci ženskega spola, tako nekako okrog enega leta. Teža je različna, vsekakor pa precej večja kakor pri naših svinjah, takozvanih pršutarjih, ki jih goje v prvi vrsti radi mesa. Mlad bagonec okrog enega leta starosti mora imeti, če je količjak dober, najmanj 150 kilogramov, dobiš jih pa tudi po 200 do 250 kg teže in še več. Srednjedobri bagonci imajo nekako 65% do 70% slanine, ako so dobro in pravilno krmljeni, najboljši kakovosti pa tudi do 85% in obstajajo torej skoraj iz same slanine, ki je tudi na hrbtu debela do 15 centimetrov in tudi več.

Ko se mlada žival ob dobrem krmljenju noče več debeliti, postaja zrela za zakol, ker bi imel rejec sicer z njo le izgubo. Ker ima begonec le zelo malo mesa in skoraj samo slanino, ima tudi ma-

lo mišic in zato le s težavo hodi. Vsak napor ga takoj izmuči. Zato je tudi transport, zlasti z železnice, kolikor toliko riskanten, posebno poleti, ko hoče slanina v vročini svinjo vsak hip zadušiti. Zato mora mesar, ki kupuje take svinje, računati, da jih bo, zlasti v gorkejših mesecih, na transportu nekaj poginilo. To izgubo mora vkalkulirati v prodajno ceno, sicer je posel nerentabilen. Zato je tudi slanina teh svinj precej dražja kot od navadnih, je pa neprimerno izdatnejša.

Letos je imela naša država izvrstno letino koruze in zato so tudi dobro krmili bagonce. Ker je tudi izvoz nekoliko zastal, je bilo kmalu precej blaga na razpolago in cene so morale popustiti, to pa se opaza le pri onem blagu, za katero je manj povpraševanja, torej za srednjo in slabšo kvaliteto. Kmetje v Vojvodini in Slavoniji v tem času prodajajo živali in zato so vedno cenejšje. Po novem letu pa se navadno opaza polagoma podražitev bagoncev. Tako bo verjetno tudi letos in zato, kakor vse kaže, cene ne bodo dolgo nižje. Slabše svinje, t. j. razmeroma lahke v teži okrog 100 kg, stanajo sedaj franko tehtnica v kraju prodaje nekako 11—12 din za kilogram žive teže, srednje blago dobiš nekako po 14—15 din. Najboljše pasme, »fajferice« ali celo »mangalice«, pa ne boš kupil izpod 16—17 din kg. Ker daje taka svinja največ slanine, ki je od mesnih delov najdražja, so te živali tudi neprimerno dražje kot pršutarji ali pa n. pr. kmečke svinje, križane ali tudi ne.

Iz tega razloga je treba razumeti, zakaj je banska uprava dovolila nekaterim trgovcem in podjetjem, ki predelujejo meso, višje cene za slanino in mast, kot je splošno določena v Sloveniji. Svinjsko meso se bo morda še malo pocenilo, ker pač izvira od domačih svinj, slanina pri naših špeharjih je tudi cenejša, ker so domače svinje cenejšje, ne more pa se cena znižati za slanino in mast fajferic ali celo mangalic. Dokler bodo kmetje in svinjski trgovci zahtevali visoke cene za slaninarice, ne more nihče od našega mesarja in trgovca zahtevati, da bo prilagodil cene za izdelke iz bagoncev cenam proizvodov od domačih svinj. A. B.

Trgovinski register

VPISALE SO SE NASLEDNJE IZPREMEMBE IN DODATKI:

Jos. Lorenz nasl. lesna trgovina v likvidaciji. Likvidatorji skupno podpisujejo likvidacijsko firmo. Likvidatorji so: Grassi Peter, Reschitz Anton in Hieng Ernest, vsi trgovci v Ljubljani.

Maritex, družba z o. z., Pobrežje pri Mariboru v likvidaciji. Na izrednem obnem zboru je bila sklenjena ustavev likvidacije in sprememba družbine pogodbe. Besedilo firme odslej: Maritex, družba z o. z. v Mariboru. Obratni predmet je odslej nakup tvorniških objektov zaradi ustanavljanja tekstilnih tovarn, nabave strojev, nakup in prodaja tekstilnih surovin, polfabrikatov in fabrikatov zaradi nadaljnje prodaje in predelave, izdelovanje tekstilnih polizdelkov in izdelkov, zlasti izdelovanje tekstilnih tkanin z mehaničnim tkanjem, barvanjem in apretiranjem zaradi prodaje ter ustanavljanje podružnic. Družbo zastopa poslovodja samostojno. Izbrisejo se: a) dosedanja poslovodja Karel Špeglič, Josip Ošlak in Otmar Meglič, b) naznamba likvidacije, c) likvidator Meglič Otmar. Vpiše se novi poslovodja Jože Majcen, industrijec v Mariboru.

Blaž Sodin, Spodnja Hudinja.

Obratni predmet: parna žaga, lesna industrija in trgovina ter mizarstvo. Vpiše se naslednja izprememba: a) obratni predmet: parna žaga, lesna trgovina in industrija, b) izbriše se zaradi smrti ženitna pogodba z Ano Karolino Sodin, roj. Gajšek, prej vdovo Koželj.

Čmak Ivan, parna žaga in lesna trgovina ter stavbeno podjetje, Stravsene pri Gomilskem. Obratni predmet: nakup in prodaja lesa ter izvrševanje stavbenih del. Besedilo tvrdke odslej: Čmak Ivan, tesarstvo in stavbeno podjetje. Obratni predmet: Prevzem raznih zgradb in v to spadajočih del.

Iz združnega registra

VPISALE SO SE NASLEDNJE ZADRUGE: Nabavna in prodajna zadruga v Brežicah, Nabavna in prodajna zadruga v Dobovi, Nabavna in prodajna zadruga v Duplici, Nabavljalna zadruga delavcev in nameščencev Ljubljani, Nabavna in prodajna zadruga z o. z. v Pobrežju, Strojna zadruga v Škofji Loki, Trgovska nabavna zadruga v Trzinu. Slednja ima namen pospeševati gospodarske koristi svojih združnikov s tem, da nabavlja za nje na debelo deželne pridelke in kolonialno blago. Poslovni delež 1000 din (petkratno jamstvo združnikov). Člani upravnega odbora so: Jože Vidmar, predsednik, Lavš Mirko in Košir Janko, vsi trgovci v Trzinu.

Doma in po svetu

Novi predsednik banovinskega odbora JRZ v Ljubljani dr. Kulovec je odpotoval v spremstvu bana dr. Natlačena v Beograd. Obiskal je podpredsednika vlade dr. Mačka ter imel z njim daljši razgovor. Nato je obiskal tudi predsednika vlade Dragišo Cvetkovića. Tudi z njim je imel daljši razgovor.

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je sprejel v avdienci dr. Kulovca in bana dr. Natlačena.

Listi, zlasti hrvatski mnogo razpravljajo o spremembah v vladi v zvezi s smrtjo dr. Korošca. Hrvatski listi pišejo, da zahtevajo Slovenci, da dobe eno važno resorno ministrstvo in še eno ministrstvo, čeprav brez listnice. Splošno imenujejo kot naslednika dr. Korošca v vladi dr. Frana Kulovca.

Podpisana je bila uredba, po kateri prevzame predsedstvo senata min. predsednik Dragiša Cvetković.

Vojni minister general Pešić je objavil božično čestitko katoliškim vojakom ter jim izrekel svoje priznanje za vestno opravljanje vojaške službe.

Upokojen je bil pomočnik prosvetnega ministra Boško Bogdanović.

Glavna letna skupščina Glavne združne zveze je bila 21. decembra v Beogradu. Po počasitvi spomina pok. predsednika zveze dr. Korošca je podal podpredsednik Djordjević obširno poslovno poročilo. Pri volitvah so bili izvoljeni v upravni odbor od Slovencev (v oklepajih kot namestniki): dr. Kulovec (dr. Krek), dr. Basaj (Bog. Remec), Milan Mravljje (dr. Marušić), Miloš Štibler (Ivan Deržić), v nadzorni odbor pa Fran Gabrovšek (Anton Kralj).

Teden Zimske pomoči bo od 29. decembra do 5. januarja. Zbiralna dneva bosta na Silvestrovo in prvo nedeljo v januarju.

Zupan Beograda Tomić je izjavil, da je Beograd založen z živili do prihodnje kampanje. Občina je nakupila zadostne količine živil.

Po izjavi predsednika Preveda g. Snojca se tudi Sloveniji ni bati, da bi ji manjkalo živil.

Na Sušak so neznaša tuja letala vrgla v nedeljo ob 1.30 zjutraj dve bombi, ki sta tudi eksplodirali. Posebno veliko škodo je napravila bomba, ki je padla na stopnišče sušaske gimnazije. Posebno hudo je bila poškodovana hiša inž. Marinovića. Daleč naokrog so popokale vse šipe. 8 ljudi je bilo ranjenih, med njimi ena žena zelo nevarno.

Končana so bila nemško-jugoslovska pogajanja o obmejnem prometu ter preprečevanju tiho-tapstva.

S prvim januarjem 1941, se bodo zelo zvišale železniške tovarne tarife. Baje za 25 do 50 odstotkov.

Plovba po vsej spodnji Donavi je zaradi ledenih plošč ustavljena.

Tovarniška cena jedilnega olja je znižana tudi izven Hrvatske od 2079 na 1958 din, da je sedaj v vsej državi enaka.

Trg. minister je dovolil ustanovitev delniške družbe »Srbija« v Beogradu, katere obratni predmet je nakup in prodaja vseh agrarnih proizvodov, zlasti živine ter ustanavljanje in nakup industrijskih podjetij, izkoriščanje gozdov in rudnikov ter uvozna in izvozna trgovina. Delniška glavnica znaša 6 milijonov dinarjev.

Peklenski stroj je eksplodiral v upravi »Hrvatskega dnevnika«. Kdo je poslal stroj, ni znano.

Tvornica za dušik v Rušah je znižala ceno za apneni dušik od 176 na 14080 din. Popust velja samo do konca tega leta ter le za večje pošiljke.

Bivši predsednik Finske Kallio je umrl zadet od kapi. Pokopan bo na državne stroške. Za novega predsednika Finske je bil izvoljen Rytty, dosedanja ministrski predsednik Finske.

Zdravstveno stanje grofa Csakyja se je poslabšalo in so ga morali prepeljati v bolnišnico, ker je zbolel tudi na ledvicah.

V bolgarskem sobranju je bil vložen zakonski načrt o uvedbi starostnega zavarovanja za kmetovalce. Vsak kmetovalec bo po tem načrtu letno vplačeval po 100 levov, po 60 letu starosti pa bi dobival po 300 levov mesečne rente.

Poljski maršal Radz Smigly, ki je bil interniran v neki vasi v Karpatih, je pobegnil. Orožniški kapitan, ki je bil poverjen s stražo nad maršalom, je bil aretiran. Rumunska policija in nemške vojaške oblasti so izvedle strogo preiskavo, da izsledijo maršala.

Vse irske luke so sedaj pod vojaškim nadzorstvom, da bi se s tem laže preprečila sovražna invazija na Irsko.

Po sovjetskih vesteh so nastali v romunskem petrolejskem ozemlju novi veliki požari.

Sveca je za božične praznike odpravila obvezno zateknitev.

Ker si je s ponarejenimi dobavnimi pridobil več stotov masla in masti ter nato blago prodajal naprej brez živilskih nakaznic, je bil v Nemčiji obsojen na smrt trgovec Karl Winter. Bil je obglavljen.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4 6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Vinski sejem v Ormožu

združen z običajno vinsko razstavo, letos ne bo, kakor navadno, v mesecu decembru, temveč šele 15. januarja 1941. Vzorce sprejema Kletarsko društvo v Ormožu. Kljub slabi letošnji vinski letini se vina dobro in prav zadovoljivo razvijajo in je računati s harmonično in pitno pijačo, tokrat sicer z nekoliko manjšim odstotkom alkohola, vendar s prav dobrim okusom. Zaradi počasnega razvoja vin, zlasti pa zaradi zakasnele trgatve, vina sedaj še niso godna za razstavo, ki se je morala zaradi tega za približno mesec dni preložiti. Prijavnice za udeležbo na razstavi, ki je posebno ugodna za vinske trgovce, se dobe pri Kletarskem društvu.

Močno povečanje rudarske proizvodnje v Turčiji

Turška proizvodnja premoga je v zadnjih 16 letih skoraj neprestano rasla. Povečala se je od 597.499 ton v l. 1923, na 2.696.397 ton v letu 1939. Proizvodnja premoga se je torej skoraj početrila. Letos se je zlasti povečala turška proizvodnja rjavega premoga. Povečala se je tudi proizvodnja bakra. V l. 1939. je znašala vsa proizvodnja bakra 6.736 ton, letos pa je bila že v prvih 8 mesecih dosežena ista proizvodnja. Nazadovala pa je proizvodnja kroma. Leta 1938. je znašala 208.405 ton, l. 1939. 191.644 ton, letos pa samo še 105.771 ton.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 21. decembra objavlja: Uredbo o pooblastitvi ministra za promet, da dovoli Zvezi nabavljalnih združenj državnih službenecv posojilo iz gotovine pokojninskega sklada za delavce državnih prometnih naprav — Pravilnik o uslužbencih bratovskih skladnic za zavarovanje delavcev in nameščencev pri rudarskih podjetjih v kraljevini Jugoslaviji — Znižanje terminalnih brzojavnih taks v medsebojnem razmerju med Jugoslavijo in Turčijo — Odredbo o minimalnih mezdah v gostinskih podjetjih — Razglas o potrditvi proračuna Zbornice za TOI v Ljubljani za leto 1941.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.